

Võimalikud lahendused ja ettepanekud võitluseks inimkaubandusega Põhjamaades ja Balti riikides

Vilnius, 3. juuni 2015

Juuni alguses Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja Leedu Siseministeeriumi poolt korraldatud inimkaubanduse vastase võitluse ekspertfoorumil palusid korraldajad spetsialistidel isiklikele töökogemustele tuginedes arutada, kuidas tõhusamalt tuvastada inimkaubanduse ohvreid. Siin saate lähemalt tutvuda ekspertide poolt välja toodud ühiste kitsaskohtade, võimalike lahenduste ja ettepanekutega.

Arutelu oli kantud asjaolust, et kuigi ekspertidel on inimkaubitsejate ja nende ohvrite kohta põhjalikud teadmised, ei ole võimude tegevus ikka veel piisavalt tõhus, et suuta neid tuvastada. Viimastel aastatel on aruteludes keskendutud inimkaubandusega võitlemise meetmetele riiklikul ja piirkondlikul tasandil ning asjaolule, et inimkaubanduse tõkestamine nõuab piiriülest ja rahvusvahelist koostööd. Praegu tuleb endiselt keskenduda rohkem inimkaubanduse ohvrite tuvastamisele kohalikul tasandil. Kuidas saaksime üheskoos inimkaubanduse ohvreid paremini tuvastada?

Seetõttu palusid ekspertfoorumil korraldajad ümarlauaaruteludel osalenud spetsialistidel välja tuua kitsaskohad, lahendused ja ettepanekud ühistegevusteks ja koostööks Põhja-Euroopas.

2013. aastal kutsus Põhjamaade Ministrite Nõukogu ellu projekti eesmärgiga tuua kokku eksperdid Põhjamaadest, Balti riikidest ja Loode-Venemaalt kogemuste vahetamiseks ja igapäevatööks vajaliku kontaktvõrgustiku loomiseks.

Projekt koosnes neljast sündmusest, millest viimane toimuski juuni alguses Vilniuses. [Põhjamaade Ministrite Nõukogu on otsustanud jätkata 2015. aastal võitlust inimkaubandusega ning on algatanud selleks uue projekti](#), mida koordineerib organisatsiooni esindus Eestis.

[Loe lähemalt Põhjamaade Ministrite Nõukogu inimkaubanduse vastasest tegevusest, mida on koordineerinud organisatsiooni esindus Eestis.](#)

ORGANISERS:

MINISTRY OF THE INTERIOR

PARTNER:

Nordic-Baltic Network of Police

TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

ÜMARLUAARUTELUDE KOKKUVÕTE

KITSASKOHAD

- Ühiskonna suhtumine ning vähene teadlikkus ja informeeritus inimkaubandusest.
- Uutest inimkaubanduse vormidest puudulikud teadmised, mis raskendab uute juhtnööride väljatöötamist.
- Raskused usaldusväärse teabe kogumisel ohvrite kohta (vanus ja identiteet), eriti mis puutub Aafrikast ja Aasiast pärit ohvreid.
- Tuvastamismenetluses ei peaks pöörama tähelepanu pelgalt numbritele, vaid keskenduma igale migreeruvale üksikisikule.
- Puudulik koostöö politsei, prokuröride ja sotsiaaltöötajate vahel ning puudulikud juhised selle kohta, mida teha siis, kui sotsiaaltöötaja on ohvrid tuvastanud.
- Ohvrid eitavad inimkaubanduse ohvriks langemist, ei soovi abi ja kardavad politseid.
- Meie riikides ei ole piisavalt ametiasutusi, mis oleksid spetsialiseerunud inimkaubandusega võitlemisele.
- Politsei on osav kurjategijaid küsitlema, kuid inimkaubanduse juhtumite puhul peaks ohvreid küsitledes olema delikaatsem, et neid mitte ära hirmutada. Küsimus: kas see, kui ohvritel tuleb MTÜ-de asemel rääkida ametivõimude ja politseiga, on nende jaoks liiga järsk muutus?
- Koostöö tõhustamine MTÜ-de ja politsei vahel.

PAKUTUD LAHENDUSED

Suhtumine ja teadlikkus

- Muuta avalikkuse, ametivõimude, politsei, asjatundjate ning kõigi teiste inimkaubandusega võitlemise ja selle ohvrite tuvastamise kaasatud osaliste suhtumist.
- Teadlikkus inimkaubanduse ohvritest on koondunud suurlinnadesse – teavet peaks jagama kogu riigis kõigile ühiskonnarühmadele (politsei, sotsiaaltöötajad, migratsiooniasutused jne), mitte ainult inimkaubandusega võitlevatele spetsialistidele, ning kõik peaksid teadma, kuhu pöörduda, et saada lisateavet inimkaubanduse kohta.
- Ühiskonna teadlikkuse suurendamisel peaks kasutama nii politsei kogutud teavet inimkaubanduse kohta kui ka teavet inimkaubanduse uute vormide

ORGANISERS:

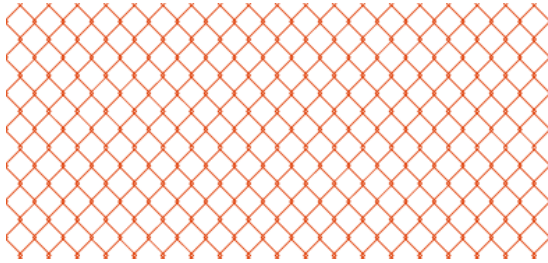

MINISTRY OF THE INTERIOR

PARTNER:

Nordic-Baltic Network of Police

TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

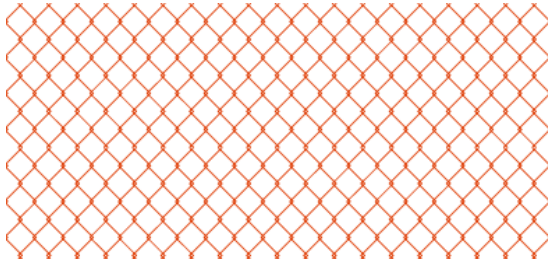
IDENTIFICATION OF VICTIMS

kohta eesmärgiga muuta ühiskonna suhtumist – selleks võiks riiklikes telekanalites näidata dokumentaalfilme.

- Tõhusam piiriülene koostöö, kooskõlastatud tegevus ja teabe jagamine parimate praktikate kohta Põhjamaade ja Balti riikide, esmajoonelise politsei ja prokuröride vahel.
- Luua eriüksus, kes lahendab inimkaubanduse ohvrite kindlakstegemisega seotud probleeme.
- Korraldada kogemuste vahetamiseks piirkondlikke kohtumisi, kus tutvustatakse uusi suundumusi, ning korraldada ka Põhjamaade ja Balti riikide ametivõimude, ametnike ja politsei kokkusaamisi.
- Suunata inimkaubanduse eri vormide ohvrid eri varjupaikadesse – üldvarjupaigad võivad eri rühmade vahel probleeme tekitada (eriti haavatavad on seksuaalse ärakasutamise ja prostitutsiooni ohvriks langenud); kunagi ei tea, kes täpselt on inimkaubanduse ohver või kes neist on ühtaegu nii ohver kui ka inimkaubitseja, tegevus peaks olema paremini kohandatud igale ohvrite rühmale.

Küsitlemine, koolitamine ja suunised

- Koolitada kõiki ametiasutuste töötajaid, kes puutuvad inimkaubanduse ohvritega kokku oma igapäevatoos nende isiku tuvastamisel: politseinikud, piirivalvurid, sotsiaaltöötajad, tervishoiutöötajad, lennukite, laevade jne meeskonnaliikmed.
- Koolituskursus ametivõimude esindajatele ja politseinikele ohvrite küsitlemise meetodite kohta, nt mida tähendab asetada end ohvri olukorda ning kuidas küsitleda professionaalselt ja delikaatselt ohvreid, kel on vaimseid ja füüsilisi tervisehäireid; kaasata küsitlemisse MTÜ-sid, et mõista paremini ohvrite hirme ja tundeid.
- Rahvusvahelised suunised ja küsimustikud inimkaubanduse ohvrite küsitlemise kohta inimkaubanduse ohvritega tegelevatele ametivõimudele (politsei, piirivalve, sotsiaaltöötajad, tervishoiuspetsialistid jne), kusjuures nende väljatöötamise ja koostamise peaksid olema kaasatud nii riigiasutused kui ka rahvusvahelised organisatsioonid ning need peaksid olema kohandatud konkreetse riigi vajadustele ning asjatundjatele ja spetsialistidele, kel tuleb oma töös teatud menetluskordi ja toimimisviise rakendada.
- Suunised peaksid olema välja töötatud ja edastatud patrullpolitseinikele koos näidetega võtmeküsimuste kohta, mida esitada oletatavatele

TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

inimkaubanduse ohvritele, et teha kindlaks, kas tõepoolest on tegu inimkaubanduse juhtumiga.

- Koostada ülevaade inimkaubanduse ohvrite küsitlemisest: kuidas peaksid politseinikud küsitlemise ajal käituma, mida peaks küsima ja tegema, et ohvrid jutustaksid oma loo patrullpolitseinikele või politseiuurijatele – küsitlemine, ettepanekud ohvri edasise käekäigu kohta, erinevad teraapiavõimalused jne; töötada ülevaate alusel välja küsitlusmeetodid.
- Inimkaubanduse ohvrid ja politsei peaksid alati kokku saama ohvri jaoks erapooletus ja turvatunnet tekitavas keskkonnas, mitte politsei rangetes ametiruumides.

Faktid ja analüüs

- Digitaliseerida inimkaubitsejate ja inimkaubanduse ohvrite dokumendid (kiibid ja biomeetrilised andmed), et fikseerida nende riiki sisenemine ja riigist lahkumine.
- Luua ühtne register, millele on juurdepääs ainult Põhjamaade, Balti riikide ja teiste ELi riikide korrakaitseasutustel ning mis sisaldab teavet inimkaubandusega seotud isikute kohta (süüdimõistetud, õigeksmõistetud, need, kelle süü ei ole tõendatud, ohvrid, teised asjaosalised jne).
- Analüüsida olemasolevaid e-andmeid ja töötada välja tarkvara, mis viiks kokku võtmesõnad ja võimaldaks teha kindlaks, millised inimkaubanduse ohvrid on potentsiaalsed seksuaalse ärakasutamise ohvrid.

SOOVITUSED

- Jälgida raha teekonda – uurima peaks ka iga inimkaubanduse juhtumi finantsilist poolt.
- Keskenduda teadmistele inimkaubanduse uute vormide kohta.
- Levitada igas riigis koostöös kohaliku kogukonnaga teadmisi ja fakte inimkaubanduse kohta.
- Kohalike omavalitsuste asutustevahelised rühmad peaksid vastutama inimkaubandusega võitlemiseks võetud meetmete kooskõlastamise eest, tagamaks, et tõkestamine on tõhus ja tulemuslik, sh inimkaubanduse juhtumite tuvastamisele keskendunud koolitused, mis on välja töötatud koostöös omavalitsuse haridusosakonnaga.
- Luua inimkaubandusega võitlevad eriüksused politsei peabüroos.

ORGANISERS:

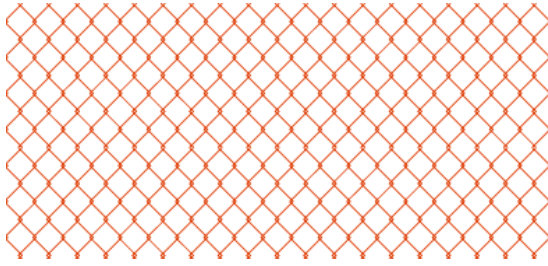

MINISTRY OF THE INTERIOR

PARTNER:

Nordic-Baltic Network of Police

TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS

IDENTIFICATION OF VICTIMS

- Koolitada inimkaubandusega võitlevaid politseinikke: kuidas ohvreid kindlaks teha ning saada ülevaade ohvrite psüühilisest ja vaimsest seisundist, et tagada neile küsitlemise ajal turvaline keskkond.
- Korraldada politsei, prokuröride ja sotsiaaltöötajate ühine erikoolitus tõhusa teabevahetuse kohta.
- Tõhustada MTÜ-de ja politsei koostööd.
- Pakkuda inimkaubanduse ohvritele tervishoiuteenuseid, psühholoogilist tuge ja muid vajalikke teenuseid.
- Saata ELis tegutsevad kolmandatest riikidest pärit inimkaubitsejad EList vähemalt 10 aastaks välja.
- Vahetada luureandmeid ja teavet eriüksustega, kes tegelevad inimkaubanduse ohvrite ja võimalike ohvritega.

*Arutelude kokkuvõtte koostasid dr. **Reda Sirgediene**, Leedu Siseministeeriumi inimkaubanduse vastase võitluse nõunik ning **Carita Peltonen**, sõltumatu rahvusvaheline ekspert, kes nõustab Põhjamaade Ministrite Nõukogu inimkaubanduse vastastes projektides.*

ORGANISERS:

MINISTRY OF THE INTERIOR

PARTNER:

Nordic-Baltic Network of Police